

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 348

Polityka ekonomiczna

Redaktorzy naukowi

Jerzy Sokołowski

Arkadiusz Żabiński

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redakcja wydawnicza: Barbara Majewska

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: Barbara Cibis

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-422-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:

EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.

ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	11
Franciszek Adamczuk: Dyfuzja innowacji w regionach transgranicznych...	13
Joanna Buks, Robert Pietrzykowski: Efekty produkcji gospodarstw w Polsce w odniesieniu do WPR w latach 2005-2008	22
Marek Chrzanowski: Wykorzystanie analizy przepływów międzygałęziowych do badania obszarów kooperacji w gospodarce regionu na przykładzie województwa lubelskiego	34
Paweł Dziekański: Metoda taksonomiczna w ocenie środowiskowej konkurencyjności powiatów województwa świętokrzyskiego.....	44
Monika Fabińska: Prorozwojowa gotowość polskich MŚP do absorpcji wsparcia w ramach nowej perspektywy programowej 2014-2020.....	54
Małgorzata Fronczek: Przewaga komparatywna Polski w handlu z Chinami w latach 1995-2012	66
Małgorzata Gasz: Reguły nowego modelu zarządzania gospodarczego na tle kondycji ekonomicznej państw Unii Europejskiej	76
Alina Grynia: Obciążenia fiskalne a konkurencyjność litewskich przedsiębiorstw	91
Anna Jankowska: Struktura obszarowa gospodarstw w krajach bałkańskich kandydujących do UE.....	103
Elżbieta Jantón-Drozdowska, Maciej Stępiński: Formy aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w kontekście strategii Europa 2020.....	112
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: Podatek bankowy w krajach Unii Europejskiej – ocena implementacji	124
Dariusz Klimek: Transakcje offsetowe jako instrument polityki ekonomicznej w Polsce	134
Aleksandra Koźlak, Barbara Pawłowska: Kierunki działań Unii Europejskiej na rzecz podniesienia konkurencyjności gospodarki	145
Barbara Kutkowska, Ireneusz Ratuszniak: Możliwości finansowania rozwoju obszarów wiejskich w latach 2014-2020 w ramach Polityki Spójności i Wspólnej Polityki Rolnej.....	157
Renata Lisowska: Wpływ otoczenia regionalnego na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w obszarach rozwiniętych i zmarginalizowanych ...	172
Agnieszka Malkowska: Program INTERREG IV A jako instrument wspierania turystyki w województwie zachodniopomorskim	181
Arkadiusz Malkowski: Mały ruch graniczny jako element kształtowania współpracy transgranicznej.....	190
Natalia Mańkowska: E-administracja a efektywność sektora publicznego...	200

Wiesław Matwiejczuk, Tomasz Matwiejczuk: Koncepcja usprawnienia procesu ofertowania w przetargach publicznych.....	210
Elżbieta Izabela Misiewicz: Łączne opodatkowania dochodów małżonków – preferencja podatkowa wspierająca rodzinę.....	220
Andrzej Miszczuk: Dystans instytucjonalny jako uwarunkowanie rozwoju regionów przygranicznych.....	230
Karolina Olejniczak: Polityka klastrów w regionach jako wzmacnianie konkurencyjności MSP.....	239
Małgorzata Pawłowska: Wpływ kapitału zagranicznego oraz własności państwowej na zmiany konkurencji w polskim sektorze bankowym.....	249
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Problem starzejącego się społeczeństwa w dokumentach strategicznych wybranych polskich województw	263
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Social issues in the program's documents of Polish political parties in the elections to the European Parliament of the VIII term.....	274
Robert Pietrzykowski: Rozwój gospodarczy a ceny ziemi rolniczej na przykładzie wybranych państw z Unii Europejskiej	285
Piotr Podsiadło: Pomoc regionalna jako przykład dopuszczalnej warunkowo pomocy publicznej w Unii Europejskiej.....	297
Gabriela Przesławska: Instytucjonalne aspekty w aktualnej debacie ekonomicznej.....	309
Małgorzata Raczkowska: Nierówności ekonomiczne w krajach europejskich.....	319
Jarosław Ropęga: Ograniczenia małych firm w wykorzystaniu zewnętrznych źródeł wsparcia dla ich przetrwania	328
Jerzy Sokolowski: Strategie sprzedaży ofert turystycznych biur podróży.....	339
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałązka: Bariery rozwoju przedsiębiorczości sektora MSP na przykładzie województwa lubelskiego.....	349
Andrzej Szuwarzyński: Model DEA do oceny efektywności funkcjonowania publicznych uniwersytetów w Polsce	361
Dariusz Tłoczyński: Accessibility jako instrument kształtowania polskiego rynku usług transportu lotniczego	371
Agnieszka Tomczak: Konwergencja czy dywergencja – kierunki zmian w polityce monetarnej po 1999 r.	384
Adam Wasilewski: Skuteczność wybranych instrumentów finansowych wspierania rozwoju przedsiębiorczości w gminach wiejskich w Polsce....	394
Anetta Waśniewska: Potencjał społeczny gmin Zalewu Wiślanego w latach 2003-2012.....	404
Grażyna Węgrzyn: Źródła informacji dla działalności innowacyjnej w Unii Europejskiej.....	415

Lucyna Wojcieszka: Społeczna odpowiedzialność biznesu wybranych banków komercyjnych na świecie – ocena wymiarów CSR.....	424
Jarosław Wołkonowski: Przyczyny i struktura emigracji obywateli Litwy w okresie 2003-2013	437
Urszula Zagóra-Jonszta: Proces polonizacji górnośląskiego przemysłu w latach 30. XX wieku	449

Summaries

Franciszek Adamczuk: Diffusion of innovation in cross-border regions	21
Joanna Buks, Robert Pietrzykowski: Effects of farms production in Poland with respect to the CAP in the period of 2005-2008	33
Marek Chrzanowski: The use of input-output analysis for the cooperation areas determination in regions on the basis of Lubelskie Voivodeship.....	43
Paweł Dziekański: Taxonomic method in the examination for environmental competitiveness of poviats of Świętokrzyski Voivodeship	53
Monika Fabińska: Pro-development readiness of Polish SMEs for absorption of support under the new programming perspective 2014-2020	65
Małgorzata Fronczek: Revealed Comparative Advantage of Poland in trade with China in the years 1995-2012	75
Małgorzata Gasz: Rules of the new economic model management against economic condition of the European Union states	89
Alina Grynia: Fiscal charges and competitiveness of Lithuanian enterprises	102
Anna Jankowska: The structure of holdings in the Balkan states candidating to the European Union	111
Elżbieta Jantón-Drozdowska, Maciej Stępiński: Forms of activation of long-term unemployed in the context of the Europe 2020 strategy	123
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: The bank tax: an assessment of implementation in the EU member states	133
Dariusz Klimek: Offsets – an instrument of economic policy in Poland	144
Aleksandra Koźlak, Barbara Pawłowska: The European Union activities to improve the regions competitiveness.....	156
Barbara Kutkowska, Ireneusz Ratuszniak: Opportunities of financing the development of rural areas in the years 2014-2020 within the frames of cohesion policy and Common Agricultural Policy	171
Renata Lisowska: Impact of the regional environment on the development of small and medium-sized enterprises in developed and marginalised areas	180
Agnieszka Malkowska: The Program INTERREG IVA as an instrument to support tourism in the West Pomeranian Voivodeship	189

Arkadiusz Malkowski: The small cross-border movement as an element of the cross-border co-operation.....	199
Natalia Mańkowska: E-government and the efficiency of public sector	209
Wiesław Matwiejczuk, Tomasz Matwiejczuk: Concept of public procurement offering process improvement	219
Elżbieta Izabela Misiewicz: Joint taxation of spouses – tax allowance supporting family	229
Andrzej Mischczuk: Institutional distance as a condition for the development of cross-border regions	238
Karolina Olejniczak: Cluster policy in the regions as strengthening the competitiveness of SME	248
Małgorzata Pawłowska: The impact of foreign capital and state capital on competition in the Polish banking sector	261
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Aging population in strategic documents of selected Polish voivodeships	273
Katarzyna Peter-Bombik, Agnieszka Szczudlińska-Kanoś: Problematyka społeczna w dokumentach programowych polskich ugrupowań politycznych w wyborach do Parlamentu Europejskiego VIII kadencji ...	284
Robert Pietrzykowski: Economic development and agricultural land prices in selected countries of the European Union.....	296
Piotr Podsiadło: Regional aid as an example of permitted conditionally state aid in the European Union	308
Gabriela Przesławska: Institutional aspects in contemporary economic debate	318
Małgorzata Raczkowska: Economic inequality in the European countries ..	327
Jarosław Ropega: Limitations of small firms in using external sources of support for their survival	337
Jerzy Sokolowski: Strategies for the sale of tourist travel agencies offers	348
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałązka: Barriers to the development of enterprise of SMEs sector on the example of the Lublin Voivodeship ..	360
Andrzej Szuwarzyński: DEA model to evaluate the efficiency of the public universities in Poland.....	370
Dariusz Tłoczyński: Accessibility as an instrument for shaping Polish air transport market	383
Agnieszka Tomczak: Convergence or divergence – directions of the monetary policy development after the year 1999	393
Adam Wasilewski: Effectiveness of selected financial instruments supporting entrepreneurship development in rural counties of Poland	403
Anetta Waśniewska: Social potential of communities of the Vistula Lagoon in 2003-2012	414
Grażyna Węgrzyn: Sources of information on innovation within the European Union	423

Lucyna Wojcieszka: CSR of selected commercial banks in the world – dimensions of CSR ratings	436
Jarosław Wolkonowski: Causes and structure of emigration of Lithuania citizens in the period between 2003 and 2013.....	448
Urszula Zagóra-Jonszta: The process of Polonization of Upper Silesian industry in the 30s of the twentieth century.....	458

Grażyna Węgrzyn

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: grazyna.wegrzyn@ue.wroc.pl

ŹRÓDŁA INFORMACJI DLA DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ W UNII EUROPEJSKIEJ

Streszczenie: Celem opracowania jest zidentyfikowanie źródeł informacji dla działalności innowacyjnej w krajach Unii Europejskiej. Analiza została przeprowadzona w oparciu o dane z międzynarodowego badania *Community Innovation Survey* (CIS), obejmującego lata 2008-2010. Opracowanie podzielono na dwie części. W pierwszej wyjaśniono istotę innowacji i procesu innowacyjnego. W drugiej części zidentyfikowano źródła informacji dla działalności innowacyjnej w poszczególnych krajach Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem różnic pomiędzy sektorem przemysłowym i usługowym. Z przeprowadzonych badań wynika, że przedsiębiorstwa z sektora usług częściej niż przedsiębiorstwa z sektora przemysłowego korzystają ze źródeł wewnętrznych informacji dla innowacji. W większości badanych państw klienci stanowią bardzo ważne źródło informacji dla innowacji zarówno w sektorze przemysłowym, jak i w sektorze usług.

Słowa kluczowe: innowacje, proces innowacyjny.

DOI: 10.15611/pn.2014.348.38

1. Wstęp

Gospodarki wysokorozwinięte określane są mianem gospodarek opartych na wiedzy, w których następuje odkrywanie wiedzy (badania), jej przekazywanie (edukacja) i wykorzystywanie (innowacje) [Józwiak, Morawski 2009]. W coraz większym wykorzystywaniu wiedzy upatruje się możliwości wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w „gospodarce wiedzy” Unii Europejskiej [European Commission 2010]. Rozwój inteligentny rozumiany jako rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach jest priorytetem strategii Europa 2020. Wszystkie istotne zmiany zachodzące w gospodarce mają swoje odzwierciedlenie w procesach innowacyjnych, bo to innowacja jest narzędziem wprowadzania zmian, generowania nowej wartości i zysków.

Obserwuje się istotne zmiany w sposobie pojmowania innowacji. Nie jest to już proces jednorodny, powodowany przez rozwój naukowy, lecz najczęściej ma charakter interaktywny. Polega na zdobywaniu i wykorzystywaniu wiedzy, w którym kluczową rolę odgrywają dobrze zorganizowane prace badawczo-rozwojowe. Nowe

projekty w większości są oparte na doświadczeniu, wiedzy i wynikają z wymiany informacji.

W literaturze toczy się spór o źródła pochodzenia innowacji. Obecnie rzadko dochodzi do spontanicznych odkryć genialnych twórców tworzących w samotności. Owszem nadal przypadkowość odkryć jest źródłem innowacji, ale z uwagi na rangę innowacji dla wzrostu i rozwoju gospodarczego nie można polegać tylko na tym źródle. Innowacje najczęściej są następstwem systematycznych, często bardzo drogiej badań, wymagających połączenia sił interdyscyplinarnych zespołów.

Celem opracowania jest charakterystyka źródeł informacji dla działalności innowacyjnej w krajach Unii Europejskiej. Analiza została przeprowadzona w oparciu o dane z międzynarodowego badania Community Innovation Survey CIS, obejmującego lata 2008-2010. Opracowanie podzielono na dwie części. W pierwszej wyjaśniono istotę innowacji i procesu innowacyjnego. W drugiej części zidentyfikowano źródła innowacji w poszczególnych krajach Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem różnic pomiędzy sektorem przemysłowym i usługowym.

2. Innowacja i proces innowacyjny

Najszerszą definicję innowacji, uważaną za klasyczną, przedstawił J.A. Schumpeter, dla którego innowacja to funkcja składająca się z kreatywnego myślenia i działania, obejmująca [Schumpeter 1960]:

- wprowadzenie do produkcji wyrobów nowych lub też doskonalenie produktów już istniejących,
- wprowadzenie nowego lub udoskonalenie istniejącego procesu produkcyjnego,
- zastosowanie nowego sposobu sprzedaży lub zakupu,
- otwarcie nowego rynku,
- zastosowanie nowych surowców lub półfabrykatów,
- wprowadzenie nowej organizacji produkcji.

Podobnie szeroko innowacje rozumiał M. Kalecki jako wszelkiego rodzaju nowości na skalę światową, a nie tylko techniczne. Za innowacje uznawał m.in. wprowadzenie nowych produktów, których wytwarzanie wymaga nowych urządzeń, eksploatację nowych źródeł surowców, która wymaga nowych inwestycji w dziedzinie produkcji i transportu itd. [Kalecki 1980].

W naukach ekonomicznych podkreśla się dodatkowo, że innowacja oznacza skuteczne wykorzystanie nowych pomysłów. Takie rozumienie innowacji wskazuje na jej dwie zasadnicze cechy. Po pierwsze, chodzi o tworzenie nowych pomysłów, a po drugie o komercyjne ich wykorzystanie. Sam pomysł, którego ukoronowaniem jest wynalazek, to jeszcze nie jest innowacja. Innowacja jest wtedy, gdy wynalazek jest wykorzystany komercyjnie i przynosi zyski. Innymi słowy z innowacją mamy do czynienia, gdy nowy pomysł jest stosowany na rynku [Swann 2009]. I właśnie ta cecha innowacji, czyli jej komercyjne wykorzystanie powoduje, że szczególną rolę

odgrywa źródło innowacji. Można założyć, że jeżeli innowacja powstanie jako reakcja na sygnały płynące z rynku, to łatwiej będzie wdrożona i skomercjalizowana.

A. Marshall, analizując proces rozprzestrzeniania się wiedzy, doszedł do wniosku, że dobre pomysły jednego człowieka nieuchronnie są przejmowane i rozwijane przez innych, bo „najważniejsze udoskonalenia metody rzadko na długo pozostają tajemnicą, po tym jak przeszły stadium eksperymentalne” [Warsh 2012]. Według P. Druckera proces innowacyjny nie jest przejawem geniuszu. Jest to wynik ciężkiej pracy, która powinna być regularnie wykonywana w każdym dziale firmy, na każdym szczeblu zarządzania [Drucker 2000]. Inwencja jest wynikiem czystego aktu twórczego, który jednak wbrew wielu popularnym stereotypom najczęściej nie jest aktem samotnego geniuszu tworzącego *ex nihilo*. Według M. Csikszentmihalyiego twórczość realizuje się nie w umyśle pojedynczej osoby, lecz w systemie złożonym z trzech części składowych: twórczych jednostek – kultury – społeczeństwa [Csikszentmihalyi 1996]. Przyjmuje się, że twórczość ma charakter wielokierunkowego procesu wymagającego, oprócz istnienia samych twórców-innowatorów, złożonej infrastruktury intelektualnej i instytucjonalnej. Twórca-innowator nie jest na ogół odizolowaną od świata istotą, lecz funkcjonuje w określonym środowisku-otoczeniu, uczestniczy w intensywnej komunikacji, czerpiąc w swej pracy z wcześniejszego dorobku cywilizacyjnego (potencjału kulturowego). Twórca-innowator nie zaistnieje jednak najczęściej bez udziału pośredników-specjalistów. To oni ułatwiają proces upowszechniania twórczych nowości [Bendyk 2010]. S. Johnson twierdzi, że przełomowe pomysły i wielkie wynalazki nie są wynikiem „przebłysku czy olśnienia” i nie są wynikiem pracy jednej osoby (samotnego geniusza). Sporadycznie się zdarza, aby ktoś działający w pojedynkę dokonywał przełomowego odkrycia i zmienił świat dzięki jednorazowemu olśnieniu. Przy powstawaniu innowacji kluczowe jest pojęcie tzw. „możliwej dostępności” (*adjacent possible*), co oznacza, że innowacyjne pomysły pojawiają się wtedy, gdy wystąpią sprzyjające okoliczności [Johnson 2010].

Zidentyfikowanie źródeł innowacji jest bardzo ważne, gdyż może dostarczyć wiedzy na temat możliwości pozyskiwania pomysłów i sposobów na ich skomercjalizowanie. Realizowany pod egidą Komisji Europejskiej wieloletni projekt badawczego *Community Innovation Survey* (CIS) obejmuje różne aspekty działalności innowacyjnej. Projekt opiera się na międzynarodowej metodologii standardowej zwanej metodologią Oslo (*Oslo Manual*). Jednym z badanych obszarów są źródła informacji dla innowacji, gdyż zgodnie z nowymi teoriami i modelami działalności innowacyjnej jest ich wiele, nie tylko działalność badawcza i rozwojowa, B+R, jak to zakładał tzw. linearny model innowacji.

Zaczynając od źródła pochodzenia innowacji, czyli miejsca, w którym została zainicjowana po raz pierwszy, dochodzimy do wniosku, że innowacja stanowi albo odpowiedź na zapotrzebowanie rynku, albo jest konsekwencją zasobu wiedzy danej dziedziny. W pierwszym przypadku innowacja została zainspirowana przez uczestników rynku, a w drugim przez badania naukowe i zasób wiedzy wynikającej

z tych badań. W związku z takim podejściem można mówić o dwóch rodzajach, inaczej modelach procesu innowacyjnego. Jeżeli proces innowacyjny rozwija się na podstawie wewnętrznej logiki i wynika z uzyskania wiedzy w rezultacie prowadzonych badań naukowych, to taki proces innowacyjny opisuje się modelem *technology – push model*. Natomiast w przypadku, gdy przyczyną rozwoju innowacyjnego jest zapotrzebowanie rynku (ssanie popytu), które stymuluje procesy innowacyjne, to taką sytuację opisuje się jako *market push model* [Nekharosheva, Hościłowicz 2009].

3. Źródła informacji dla działalności innowacyjnej

Wprowadzając innowacje, przedsiębiorstwa korzystają z różnych źródeł informacji, które ułatwiają im podejmowanie decyzji co do kierunku i charakteru prac mających na celu przygotowanie i wdrożenie nowych produktów, usług czy procesów.

W literaturze najczęściej można spotkać podział na wewnętrzne i zewnętrzne źródła innowacji. Wewnętrzne tkwiące w samej firmie lub w grupie współpracujących przedsiębiorstw oraz zewnętrzne, znajdujące się poza strukturami organizacyjnymi podmiotu gospodarczego [Burak 2006]. W badaniu CIS źródła informacji dla działalności innowacyjnej zostały podzielone na cztery grupy [*Działalność innowacyjna...* 2012]:

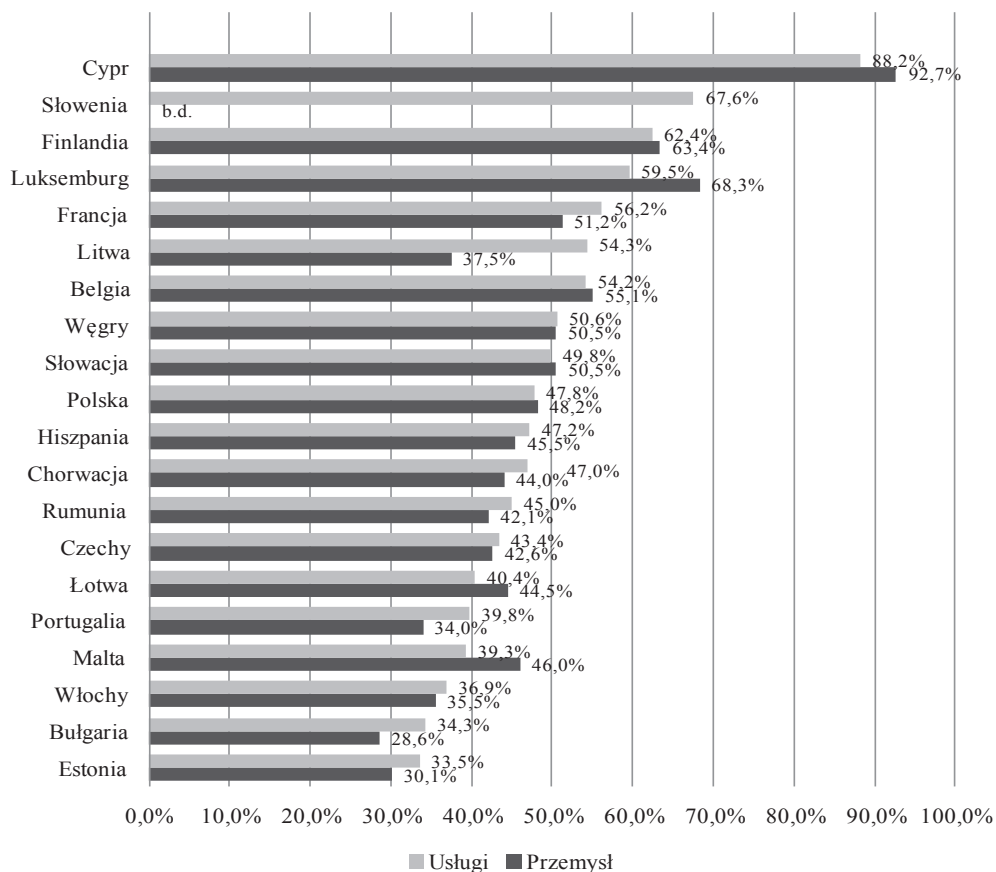
1. źródła wewnętrzne – wewnątrz przedsiębiorstwa (własne zaplecze B+R, kadra kierownicza) oraz inne przedsiębiorstwa należące do grupy przedsiębiorstw;
2. źródła rynkowe – dostawcy maszyn i urządzeń, wyposażenia, materiałów oraz oprogramowania, klienci, konkurenci, firmy konsultingowe;
3. źródła instytucjonalne, gdzie zaliczono placówki naukowe, instytuty badawcze krajowe i zagraniczne oraz szkoły wyższe;
4. pozostałe źródła, tj. konferencje, targi, czasopisma i publikacje naukowe, towarzystwa i stowarzyszenia naukowo-techniczne.

Przedsiębiorstwa oceniały poszczególne źródła informacji dla działalności innowacyjnej według czterostopniowej skali. W latach 2008-2010 w krajach Unii Europejskiej 47,9% aktywnych innowacyjnie przedsiębiorstw przemysłowych oraz 49,9% przedsiębiorstw z sektora usług oceniło jako „wysokie” znaczenie wewnętrznych źródeł informacji¹.

Wśród państw Unii Europejskiej największy odsetek firm, które oceniły jako „wysokie” znaczenie źródeł wewnętrznych, wystąpił na Cyprze, gdzie aż 92,7% przedsiębiorstw przemysłowych i 88,2% przedsiębiorstw usługowych wskazało właśnie takie źródło informacji dla innowacji (rys. 1). W Polsce źródła wewnętrzne były tak samo ważne dla przedsiębiorstw z sektora przemysłowego, jak i z sektora usług (odpowiednio 48,2% i 47,8%). Jednak w wielu państwach różnica co do

¹ Średnia dla 20 państw Unii Europejskiej (brak danych dla: Danii, Niemiec, Grecji, Hiszpanii, Austrii, Słowenii, Wielkiej Brytanii).

ważności źródeł wewnętrznych między sektorami była znaczna. Na Litwie jako „wysokie” znaczenie źródeł wewnętrznych oceniło 54,3% przedsiębiorstw usługowych, a w sektorze przemysłowym 37,2%. W większości państw Unii Europejskiej znaczenie źródeł wewnętrznych było większe dla firm z sektora usług niż z sektora przemysłowego. Jedynie w czterech krajach wystąpił znacznie większy odsetek przedsiębiorstw w sektorze przemysłowym oceniających jako „wysokie” znaczenie źródeł wewnętrznych niż w sektorze usług (Cypr, Luksemburg, Łotwa, Malta).

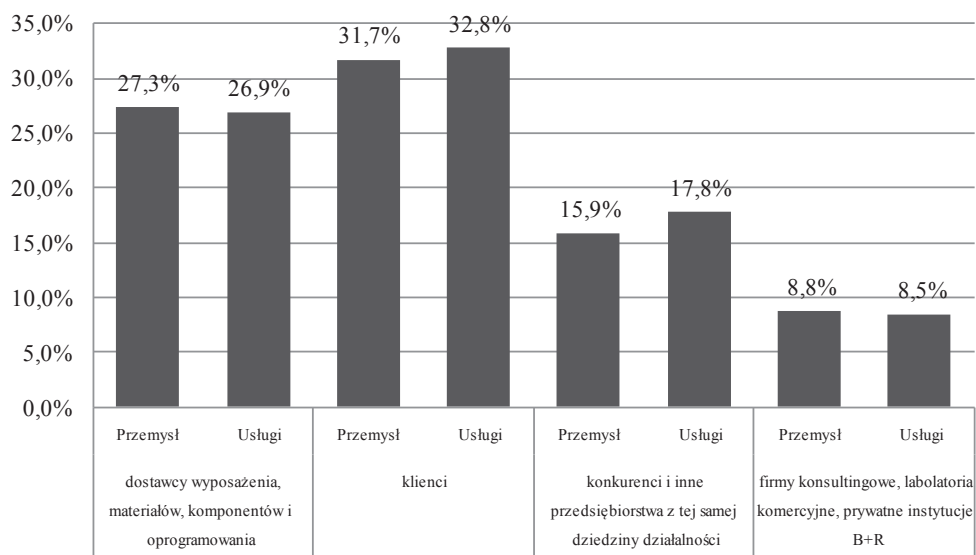

Rys. 1. Wewnętrzne źródła informacji dla innowacji w przedsiębiorstwach w Unii Europejskiej w latach 2008-2010 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Wśród źródeł rynkowych w Unii Europejskiej więcej niż co trzecie przedsiębiorstwo przemysłowe oraz usługowe jako najbardziej znaczące źródło informacji wskazało klientów. W sektorze usługowym odsetek przedsiębiorstw był nieznacznie wyższy niż w sektorze przemysłowym i wyniósł odpowiednio: 32,8% i 31,7% (rys. 2).

W poszczególnych krajach sytuacja była pod tym względem zróżnicowana. Na Cyprze klienci stanowili ważne źródło informacji dla innowacji dla 63,4% przedsiębiorstw przemysłowych, a we Włoszech tylko dla 17,6% firm. W sektorze usług udział ten wahał się od 59,9% na Cyprze do 15,9% we Włoszech. Widać wyraźnie, że istnieje różnica w pozyskiwaniu informacji dla innowacji pomiędzy poszczególnymi krajami Unii Europejskiej. Równie ważnym źródłem rynkowym informacji dla innowacji są dostawcy wyposażenia, materiałów, komponentów i oprogramowania. W badanym okresie jako „wysokie” znaczenie tego źródła wskazało 27,3% przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie w sektorze przemysłowym i 26,9% z sektora usług. W większości badanych państw ważniejszym źródłem informacji dla innowacji zarówno w sektorze przemysłowym, jak i w sektorze usług byli klienci. W Finlandii 41,1% przedsiębiorstw z sektora przemysłowego wskazało na klientów jako ważne źródło informacji i 39,8% przedsiębiorstw z sektora usług. Natomiast na dostawców jako ważne źródło informacji wskazało tylko 17,3% przedsiębiorstw przemysłowych i 11,2% przedsiębiorstw z sektora usług.

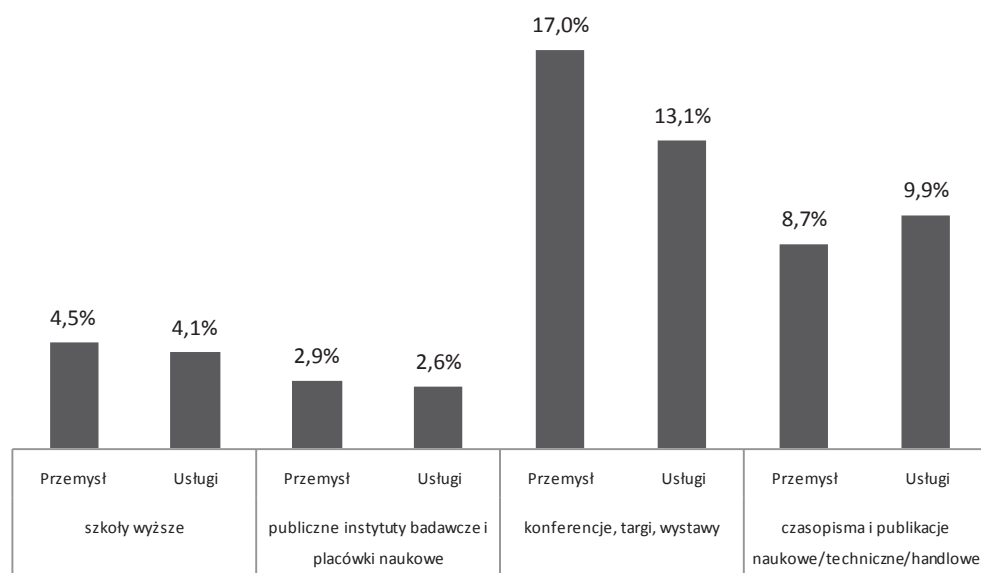

Rys. 2. Rynkowe źródła informacji dla innowacji w przedsiębiorstwach w Unii Europejskiej w latach 2008-2010 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Konkurenci i inne przedsiębiorstwa z tej samej dziedziny działalności częściej stanowiły ważne źródło informacji dla przedsiębiorstw z sektora usług niż sektora przemysłowego (odpowiednio: 17,8% i 15,9%). Najczęściej jako „wysokie” wskazywano znaczenie informacji pozyskiwanych od firm konsultingowych, laboratoriów komercyjnych i prywatnych instytucji B+R. Zdarzały się tutaj pewne wyjątki. Po-

mijając Cypr, gdzie wszystkie wskaźniki były na poziomie znacznie odbiegającym od reszty krajów Unii Europejskiej, co budzi wręcz podejrzenia, że dane te zostały nierzetelnie przedstawione przez Urząd Statystyczny Cypru. We Włoszech przedsiębiorstwa sektora przemysłowego częściej niż w innych krajach wykorzystywały firmy konsultingowe, laboratoria komercyjne i prywatne instytucje B+R jako źródła informacji dla innowacji. Odsetek firm, które wskazały jako „wysokie” znaczenie tego źródła w przemyśle, wyniósł 15,1% ogółu firm prowadzących działalność innowacyjną, podczas gdy średnia dla Unii Europejskiej wynosiła 8,8%. Podobnie w sektorze usług, gdzie średnia dla Unii Europejskiej wynosiła 8,5%, a we włoskich firmach usługowych odsetek ten wyniósł 11,7%.

Rys. 3. Instytucjonalne i pozostałe źródła informacji dla innowacji w przedsiębiorstwach w Unii Europejskiej w latach 2008-2010 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

Kolejne dwie grupy źródeł informacji dla innowacji badane przez Eurostat to źródła instytucjonalne i pozostałe. Generalnie źródła instytucjonalne były najrzadziej wskazywane jako źródło o „wysokim” znaczeniu dla innowacji. W Unii Europejskiej tylko 4,5% firm sektora przemysłowego i 4,1% firm z sektora usługowego wskazało szkoły wyższe jako istotne źródło informacji dla innowacji (rys. 3). Jedynie na Węgrzech szkoły wyższe odgrywały większe znaczenie, gdzie 9,9% firm przemysłowych i 8,9% firm usługowych wskazało, że jest to źródło o wysokim znaczeniu. Ważniejsze okazały się tzw. źródła pozostałe, do których zalicza się konferencje, targi, wystawy oraz czasopisma i publikacje naukowe. W sektorze przemysłowym 17%, a w sektorze usługowym 13,1% firm wskazało na konferencje,

targi i wystawy jako ważne źródło informacji dla innowacji. Z kolei czasopisma i publikacje naukowe 9,9% firm z sektora usług i 8,7% firm z sektora przemysłowego oceniło jako źródło o „wysokim” znaczeniu.

4. Zakończenie

Przeprowadzona analiza źródeł informacji dla działalności innowacyjnej wykazała znaczne zróżnicowanie pomiędzy krajami Unii Europejskiej oraz między sektorem przemysłowym i usługowym.

Najważniejszym źródłem informacji dla innowacji są źródła wewnętrzne, czyli własne zaplecze B+R, kadra kierownicza oraz przedsiębiorstwa należące do tej samej grupy przedsiębiorstw. Prawie 50% przedsiębiorstw funkcjonujących w Unii Europejskiej wskazuje na „wysokie” znaczenie właśnie źródeł wewnętrznych. Wśród źródeł zewnętrznych największe znaczenie odgrywają źródła rynkowe. Klienci oraz konkurenci i inne przedsiębiorstwa z tej samej dziedziny działalności stanowili ważniejsze źródło informacji dla działalności innowacyjnej wśród przedsiębiorstw z sektora usług niż z sektora przemysłowego. Z kolei dla przedsiębiorstw z sektora przemysłowego ważniejszym źródłem informacji okazali się dostawcy wyposażenia, materiałów, komponentów i oprogramowania. Następnym źródłem ocenianym przez przedsiębiorstwa jako „wysokie” znaczenie były tzw. pozostałe źródła. Wśród pozostałych źródeł informacji dla innowacji największą rolę odgrywały konferencje, targi i wystawy, przy czym zdecydowanie większy odsetek firm z sektora przemysłowego wskazywało na to źródło niż z sektora usług. Przedsiębiorstwa z sektora usług częściej niż z sektora przemysłowego wskazywały na czasopisma i publikacje naukowe jako ważne źródło informacji dla działalności innowacyjnej. Źródła instytucjonalne były najrzadziej wskazywane jako źródło o „wysokim” znaczeniu. Zaledwie 4,5% przedsiębiorstw przemysłowych i 4,1% przedsiębiorstw z sektora usług wskazały szkoły wyższe jako ważne źródło informacji.

Literatura

- Bendyk E., 2010, *Kulturowe i społeczne uwarunkowania innowacyjności*, [w:] *Innowacyjność 2010*, red. P. Zadura-Lichota, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, PARP, Warszawa.
- Burak J., 2006, *Zarządzanie wiedzą i innowacjami*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń
- Csikszentmihalyi M., 1996, *Creativity and the Psychology of Discovery and Invention*, HarperCollins New York.
- Drucker P., 2000, *Zarządzanie w XXI wieku*, Muza, Warszawa.
- Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2008-2010*, 2012, GUS, Warszawa.
- European Commission, *Communication from the Commission to the European Parliament*, 2010, The Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Europe 2020 Flagship Initiative Innovation Union. SEC(2010) 1161.

- Johnson S., 2010, *Where Good Ideas Come From: The Natural History of Innovation*, Riverhead Books, New York.
- Józwiak J., Morawski R.Z., 2009, *Spoleczna rola szkolnictwa wyższego i jego misja w perspektywie dekady 2012–2020*, [w:] *Polskie szkolnictwo wyższe: stan, uwarunkowania i perspektywy*, red. R.Z. Morawski, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009.
- Kalecki M., 1980, *Kapitalizm: dynamika gospodarcza, Dzieła*, tom. 2, PWE, Warszawa.
- Nekharosheva L., Hościłowicz E., 2009, *Problemy i perspektywy naukowo-technologicznego i innowacyjnego rozwoju w warunkach globalizacji i kryzysu światowego*, [w:] *Przepływy kapitału intelektualnego i finansowego – aspekty lokalne i globalne*, red. E. Orechwa-Maliszewska, J. Paszkowski, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku, Białystok.
- Schumpeter J.A., 1960, *Teoria rozwoju gospodarczego*, PWN, Warszawa.
- Swann G.M.P., 2009, *The Economics of Innovation*, Edward Elgar Publishing Limited., Cheltenham, UK.
- Warsh D., 2012, *Wiedza i bogactwo narodów. Historia odkrycia ekonomicznego*, Instytut Wiedzy i Innowacji, Warszawa.

SOURCES OF INFORMATION ON INNOVATION WITHIN THE EUROPEAN UNION

Summary: The article presents available sources of information on innovation within the European Union. The analysis was carried out on the basis of Community Innovation Survey (CIS) data, covering the 2008-2010 period. The article is divided into two parts: the first one explains the nature of innovation and innovation process, while the second identifies the available sources of information on innovation within individual member countries of the EU, with particular regard given to the differences between the manufacturing and the service sectors. The analysis has demonstrated that the enterprises belonging to the service sector use internal sources of information on innovation more frequently than the manufacturing ones. In a majority of countries, customers constitute a very significant source of information on innovation for both service and manufacturing sectors.

Keywords: innovation process, innovation.